

Nr 293.

Av herr **Möller m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
upplösning av sambandet mellan kyrkan och staten.

Frågan om statskyrkans avskaffande var vid 1909 års riksdag föremål för prövning i anledning av en av hr *Janson* i Bråten väckt motion. Det särskilda utskott, som då tillsattes för att behandla den kungl. propositionen med förslag till lag om reglering av prästerskapets avlöning m. m., fick även frågan om statskyrkans avskaffande hänskjuten till sin prövning. Utskottet avstyrkte motionen med en ganska nonchalant motivering, men herrar *Forssell* och *Byström* avgåvo var sin reservation med samma yrkande men med olika motivering. Andra kammaren biföll med 115 röster mot 97 hr *Byströms* reservation och därmed var den första stora segern vunnen för religionsfrihetens princip. Första kammaren av-slog naturligtvis motionen.

De svenska statsmakterna ha tvekande och dröjande vandrat fram på religionsfrihetens väg. Det heter visserligen, att Sverige en gång räddat religionsfriheten i världen, men det var en religionsfrihet efter mycket blygsamma mått. Om man med religionsfrihet menar fullständig frihet för varje människa att välja den religion hon vill följa och frihet att vara religionslös, om hon så vill, så har den svenska staten ingalunda blivit någon mönsterstat för religionsfriheten. Dock torde enligt nutida begrepp ingen religionsfrihet vara värd detta namn, såvida den ej låter religionen vara en vars privatsak, som den svenska socialdemokratiens program uttrycker det.

Den svenska staten har erkänt, att ingen särskild religion är allena saliggörande. Detta erkännande ligger däri, att densamma överhuvud tillåter fri religionsutövning för andra religiösa riktningar än den rena evangeliska lärans. Hade staten vågat hävda, att dess kyrka ensam har

den rätta religionen, så hade den naturligtvis också bort använda sin makt för att hindra villomeningar, som då följdriktigt borde anses föra människor i fördärvet. Men om den alltså avstått från att kräva en fullständig monopolrätt för den lutherska läran, så har den dock icke medgivit verklig religionsfrihet. I tryckfrihetsförordning och strafflag kvardröja ännu bestämmelser, som belägga med straff förnekelse av »Gud», av ett liv efter detta och av den rena evangeliska läran. Dessa bestämmelser tillämpas visserligen icke å teologer, vars vetenskapliga samvete icke tillåter dem att upprätthålla dogmerna, men andra dödliga stå alltid risken, att någon nitisk åklagare finner sig böra skydda den rena evangeliska läran för angrepp av förnekande beskaffenhet.

Religionsfriheten lämnar alltså åtskilligt övrigt att önska. I själva verket råder naturligtvis ingen verklig religionsfrihet, så länge statskyrkan bibehålles. Hittills har staten icke velat draga den enda rimliga slutsatsen ur sitt erkännande, att statskyrkans religion dock icke är den enda rätta, den slutsatsen nämligen, att staten följaktligen icke kan giva någon särskild religionsriktning någon företrädesrätt framför andra.

Det nuvarande förhållandet innebär, att alla samhällets medlemmar, oavsett vilken bekännelseriktning de tillhöra och oavsett om de äro religionsfientliga, av staten tvingas att understödja propagandan för en viss religionsriktning, nämligen den lutherska. Den lutherska lärans präster känna det rimligtvis som sin skyldighet att bekämpa såväl den s. k. avkristningen som andra trosbekännelser än den rena evangeliska lärans. Det är sålunda icke blott möjligt utan det får anses som alldeles säkert, att många människor i vårt land nödgas understödja bekämpandet av sin egen åskådning.

Man torde icke kunna bestrida, att staten missbrukar sin makt, då den på nämnt sätt skänker sitt stöd och tvingar alla medborgare att åtminstone ekonomiskt giva sitt stöd åt en särskild religionsriktning även i dennas strid emot andra religionsriktningar och andra åskådningar. I varje fall måste man medgiva att religionsfriheten därigenom såras. Den enda möjligheten att i verkligheten göra religionsfrihetens grundsats fullt gällande är tydligen att ställa alla bekännelseriktningar och alla åskådningar på alldeles lika grund med precis samma möjligheter i sin propaganda och i sin värvning av anhängare. Då alla religiösa och andra åskådningar få kämpa om själarna, så kunna de nå framgång i överensstämmelse med sin inre andliga styrka. En dylik jämställdhet kan endast uppnås därigenom att den lutherska lärans privilegierade ställning utplånas, d. v. s. att statskyrkan avskaffas.

Med slitandet av sambandet mellan stat och kyrka är emellertid

lösningen av flera praktiska frågor förknippad. Hur ordnandet av dessa praktiska frågor lämpligast bör ske, torde icke kunna angivas utan efter en allsidig utredning, företagen på föranstaltande av statsmakterna.

Därför tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen behagade besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa en allsidig utredning, på vad sätt det nuvarande sambandet mellan kyrkan och staten lämpligen må varda upplöst.

Stockholm den 5 februari 1918.

Gustav Möller.

Per Edvin Sköld.

S. P. Svanberg.

Oscar E. Sjölander.

Nr 294.

Av herr **Magnusson** i Skövde m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående meddelande av ändrade eller nya bestämmelser i avseende å vissa före kristiden avslutade kontrakt.

(Motionen återtagen.)
